hier alles beweegt. Er is dan aan Israel iets geschonken, dat alle overige volken missen. Wat al die andere volken derven moesten, heeft *alleen* Israel verkregen. Israel is daarom niet slechts een volk onder de volken, maar het middenpunt waarom geheel het wereldleven zich ten slotte bewegen zal. Elders is talent, is hooge kunst, ook wondere militaire macht, maar in Israel is *een geestelijke kiem* verscholen, die straks uitkomen, en eens in volle glorie schitteren zal, en het is die verborgen kiem, waarin Israels geestelijk kleinood ligt. Die geestelijke kiem moge Israel zelve door zijn zonde in haar opkomen belemmeren, toch zal God haar ontluiking verzekeren. En dit juist geeft aan heel Israels optreden in de historie een profetisch karakter. Het zijn niet enkel de met name genoemde profeten, waaraan Israel zijn profetisch karakter in historischen zin ontleent. De inspiratie leeft tot op zekere hoogte in heel Israels nationale existentie. Ook al spreekt er op een gegeven oogenblik geen enkel profeet onder het volk, dan ligt toch in dat volk zelf, krachtens zijn roeping en hooge bezieling, een rijke profetie van wat eens toekomen zal niet alleen aan Israel zelf, maar uit Israel aan heel dit aardrijk.

Dit nu is niet door het volk, maar dan toch door zijn beste mannen alle eeuwen door verstaan. Deze profetische karaktertrek en deze profetische bestemming, was van het bestaan zelf van het volk onafscheidelijk. Tot op zekere hoogte kan dan ook gezegd, dat in Israel al 't heilige en hoogere op den Messias wees en doelde, en steeds de profetie van het Koninkrijk dat komen zou, vernieuwde. Zelfs kan het betreurd, dat in onze Statenvertaling deze indeeling van de geschiedboeken niet is bijgehouden. Het heeft nu den schijn, alsof na de boeken van de Koningen de boeken der Chronieken als vanzelf doorloopen, één van zin, toon en bedoelen. Het prijsgeven van de aloude splitsing in profetische en *niet*-profetische geschiedboeken, heeft ons metterdaad verarmd.

Dr. A. K.

„Een kroon van doornen".

> En eene kroon van doornen gevlochten hebbende, zetten die op zijn hoofd, en eenen rietstok in zijne rechterhand; en vallende op hunne knieën voor hem, bespotten zij hem, zeggende: Wees gegroet, gij Koning der Joden. Matth. 27 : 29.

De grove mishandeling door de Romeinsche hoofdwacht, in het Rechthuis, aan onzen Heiland aangedaan, hing in niets samen met zijn Messiaswaardigheid.

Het was aan deze Romeinsche soldaten geheel om 't even, of de discipelen gelijk hadden, die in Jezus den Zone Gods eerden, dan wel het Sanhedrin, dat hem vervloekte.

Hun laffe bespotting van Jezus in het Rechthuis, in afwezigheid van Romeinsch soldaat, in de provincie, zich als een oppermachtige, die met de inlanders handelen kon gelijk hij verkoos. En was er nu onder deze inlanders een gevonniste, die in hun macht werd gegeven, om hem te geeselen of ter dood te brengen, dan kwam in 't ontadelde soldatenhart de boosaardige kwelgeest op, om aan zulk een ongelukkige hun plaagzucht en overmacht te koelen.

Zoo was het niet alleen hier te Jeruzalem, maar zoo kon men het destijds overal in de provincie vinden. Een Romeinsch soldaat in die dagen spitste er zich op, om aan zulk een gevonniste zich in spot en smaad te goed te doen. Dat was zoo de gewoonte. De officieren lieten dit toe. En dan was het voor den boozen geest van het militairisme in die dagen een genot, zulk een veroordeelde eens ter dege op alle manier te kwellen en te kwetsen.

Het was de machtsovermoed en de lust in het geweld die de menschelijke geweldenarij kenmerkte, en het is de daaruit opwellende demonische plaagzucht die zich toen ook aan onzen Heiland gekoeld heeft.

Wat Jezus in het Sanhedrin leed, was giftige bitterheid uit religieusen waanzin opstuivend. Daarentegen wat Jezus leed in het Rechthuis was iets geheel anders, het was hier de zondige menschelijke kwelzucht die zich op den machteloze wreekt.

Men ontwaart dit dan ook aan heel het schandelijk tafereel, dat toen onder Pilatus gedoogen in het Rechthuis is afgespeeld.

Zulk een veroordeelde eens naar hartelust te mogen kwellen en mishandelen, was voor de soldaten van toen niet anders dan een onheilig spel; een toegeven aan laffe booze geaardheid.

Nu behoorde daar zekere verlooning bij.

Al naar het vonnis was uitgevallen, verzon men dan een lachverwekkend tafereeltje. In dat spelend tafereeltje moest dan aanschouwelijk nagedaan, wat het vonnis den ongelukkige veroordeeld had. Was er moord begaan, dan werd moord, bij diefstal diefstal nagebootst. En zoo nu ging 't ook hier.

De ter dood veroordeelde, dien ze nu in handen kregen, was gevonnist, omdat hij zich als koning had willen opwerpen. Hier moest dus van zelf die ongelukkige als een gemaakte koning worden te pronk gesteld, en in die bespotte koningswaarde moest hij daarom in een spotkleed worden uitgedost, en dan wreed en smartelijk worden mishandeld.

Eerst moest Jezus alzoo als koning worden aangekleed. Dit nu ging van zelf. De Romeinsche soldaten toch droegen een rood omgeslagen mantel. Zoo'n kleed hingen ze toen ook Jezus om de schouders. Een koning moest een scepter in de hand hebben, en daarom gaven ze Jezus een rietstok. Doch dit alles was nog het echte koningsteeken niet. Dat echte koningsteeken moest in de kroon gezocht. En toen was er één die op de gedachte kwam, om een handvol doornstaken, die op den grond lagen, in een krans of kroon saam te wringen. Allen vonden ze dit prachtig. Toen werd die kroon, die kroon met doornen, aan Jezus op 't hoofd gezet, en met die doornen zoo diep 't ging in zijn hoofd gedrukt. En alsof het nog niet genoeg ware, nam er toen één den rietstok, en sloeg Jezus daarmede op die doornenkroon, zoodat de doornen nog dieper in Jezus' schedel ingingen en het bloed van allen kant begon af te druppelen.

In dit smadelijk tooneel had heel de bende toen genot en schik. Allen lachten en schimpten Jezus tegen, te meer daar ze Jezus eerst ontkleed hadden, en zoo van allen kant het naakte lichaam bij hem doorkwam. En toen begon het eerst recht. Want toen vielen ze voor Jezus op de knieën, en begonnen ze van alle kant te roepen: »Wees gegroet, gij Koning der Joden!« Ja, alsof 't nog niet genoeg ware, begonnen ze Jezus, toen ze weer opstonden, met hun vuile speeksel in het gelaat te spuwen. En eerst toen ook dit er bij gekomen was, gingen ze tot de handtastelijkheden over, en sloegen met 't stugge riet Jezus de doornen in het vleesch.

Blijkbaar had dit tweede tafereel van kwelen spotzucht Jezus geweldig in zijn zenuwspanning aangegrepen, want toen ze Jezus vlak daarop het Kruis op den schouder legden, en hem naar Golgotha voerden, begaf Jezus zijn kracht, en gleed, terwijl hij zelf neerceeg, het Kruis dat hij voort moest sleepen, hem van den schouder.

Eerst zoo men die twee: Jezus gruwelijke beschimping en dit neervallen onder het Kruis, saamvoegt, voelt men wat Jezus fijngevoelige gewaarwording onder dat smaadtafereel moet geleden hebben. Geleden naar lichaam en ziel beiden. Natuurlijk waren de hersenen toen Jezus naar Golgotha ging, geweldig gespannen, en toen nu die doornen eerst diep met de booze hand in Jezus schedel werden ingedrukt, en er toen nog eens met den rietstok in werden geslagen, moet dit een wonding hebben te weeg gebracht, die van alle zijden smart veroorzaakte, te meer, toen daar dat spuwen en slaan op 't hoofd nog bijkwam. Maar eveneens moet dat hoonen, dat bespotten, dat in zijn aangezicht uitlachen, Jezus diep tot in de ziel gegriefd hebben.

Jezus was Koning. Hij was de Koning der koningen. Over alle koningschap der aarde zou eens zijn heerschappij opgaan. En nu juist in dit Koningschap zoo nuw aangetast en zoo gruwelijk gesmaad en bespot te worden, het moest Jezus aan hebben gegrepen tot diep in de ziel.

Natuurlijk, ten slotte blijft 't Kruis altijd de hoofdzaak. Haar bangste gruwel heeft de zondige wereld aan Jezus voltrokken, toen hij aan het Kruis hing.

Maar toch mag daarom over wat voorafging niet worden heengeloopen. Het liep alles op Golgotha uit, maar daarom was en bleef wat aan Golgotha voorafging, toch een onafscheidelijk deel van wat de Man van Smarte, om ons te verzoenen, geleden heeft.

Juist daarom nu is die lijdensprediking van zeven weken achtereen zoo ten volle passend in ons geloofsleven. Hadden we die lijdensweken niet, zoo zou allicht op menig stuk van wat Jezus leed, onze aandacht niet zoo klaar gevestigd worden.

Nu leeft ook al wat aan Golgotha voorafging, telken jare weer voor ons op.

In het Zuiden van Europa heeft men vaak een reeks afbeeldingen van Jezus langs den weg geplaatst, opdat de geloovige, dien weg langs gaande, weer aan dat alles gedenken zou.

Voor ons beoogt de lijdensprediking van deze zeven weken gelijk doel.

Moge dit doel door te inniger medeleven met Jezus en zijn lijden ook bij ons bereikt worden.

Dr. A. K.

Amsterdam, 7 April 1916.

De bange vrees, die een week geleden ons volk beving, dat we aan den vooravond van een oorlog met Engeland of Duitschland stonden, een vrees die haar oorzaak vond in de buitengewone militaire maatregelen plotseling door de Regeering genomen, is gelukkig gebleken voorbarig te zijn geweest. De pertinente verklaring van de Regeering, dat er van geen ultimatum en zelfs van geen diplomatieke of militaire bedreiging onzer onzijdigheid sprake is geweest, maar dat alleen de ernst van den algemeenen oorlogstoestand de Regeering tot het nemen dezer buitengewone maatregelen dwong, heeft aan de spanning een einde gemaakt en de rust en kalmte doen wederkeeren. Ook de stellige verzekering zoowel van Duitsche als van Engelsche zijde, dat datgene wat men in Nederland vreesde, niet juist was, want dat geen der oorlogvoerende partijen er aan dacht de onzijdigheid van Nederland te schenden, wierp olie op de ontroerde wateren.

Natuurlijk rijst de vraag, of onze Regeering niet wijzer en voorzichtiger gedaan had met de verklaring, die thans voor het parlement afgelegd is, niet pas Dinsdag, maar reeds Vrijdag aan het volk bekend te maken. In deze verklaring toch staat niets, wat niet evengoed enkele dagen vroeger gepubliceerd had kunnen worden, en heel wat angst en vrees, vooral bij de ouders, die zonen onder de wapenen hebben, ware dan voorkomen geweest. Dat de Regeering achteraf ons gerust komt stellen, en verklaren, dat er voor paniek geen reden was, is uitnemend, maar de Regeering had uitnemend goed kunnen voorzien, dat de buitengewone maatregelen door haar genomen en die een veel ernstiger karakter droegen dan het intrekken alleen van de gewone verloven, niet geheim konden blijven en, zoodra ze bekend werden, tot groote ongerustheid aanleiding moesten geven. Ze wezen toch op een gevaar, dat ons land bedreigde en juist het vage en onbestemde van dit gevaar, het niet weten van welken kant het dreigde en hoe groót het was, gaf aan allerlei onheilspellende vermoedens voedsel. Al zijn we dankbaar, dat deze vermoedens onjuist zijn gebleken, de Regeering moge er de les uit trekken, dat het beter is ons volk tijdig in te lichten en in haar vertrouwen te nemen. Hoe meer de Regeering ons volk vertrouwt, hoe meer ons volk ook toonen zal dat vertrouwen waardig te zijn.

Maar al weten we thans, dat van een onmiddelijk en rechtstreeks dreigend gevaar nog geen sprake is, de verklaring der Regeering laat evenmin twijfel over, dat ten gevolge van den algemeenen oorlogstoestand de positie van ons land zeker zorgwekkender geworden is. De heer Colijn had verleden jaar in de Eerste Kamer dit reeds voorspeld, en het belangrijke artikel, dat hij pas in de *Stemmen des Tijds* schreef, maakt wel voor ieder duidelijk, waarin dit gevaar voor ons land bestaat. Hoe langer de oorlog duurt en hoe moeilijker het voor elk der oorlogvoerende partijen blijkt om op het slagveld een beslissende overwinning te behalen, hoe meer men aan beide zijden naar nog gewelddadiger middelen zoeken zal om ten koste van elken prijs den tegenstander ten onder te brengen. En al trekken we geen oogenblik de oprechtheid in twijfel van de plechtige verklaringen, door de regeeringen van elk der oorlogvoerende Mogendheden afgelegd, dat men de neutraliteit van Nederland eerbiedigen wil, wie daarop alleen vertrouwende, nu meenen zou, dat Nederland dus wel buiten den oorlog zal blijven, zou bedrogen kunnen uitkomen. De toestand kan elk oogenblik zoo veranderen, dat een conflict voor ons land niet langer uitblijven kan.

Het is goed, dat de Regeering dit openlijk heeft uitgesproken en ons volk op dit gevaar gewezen heeft. Niet alleen zal daardoor de valsche gerustheid wijken en de ernst van den toestand worden doorzien, maar ons volk zal daardoor ook gewilliger worden om de zware lasten te dragen, die tot handhaving onzer onafhankelijkheid noodig zijn.

Wat de toekomst ons brengen zal, weten we niet. Maar wel weten we, dat die toekomst in de handen des Heeren is, zonder wiens wil geen haar van ons hoofd gekrenkt worden zal. Daarom ga te ernstiger het gebed tot Hem op, dat Hij de donkere onweerswolk, die ons bedreigt, voorbij doe drijven. Want hoezeer we op de waakzaamheid onzer Regeering vertrouwen, ook hier geldt het woord van den Psalmdichter: »Tevergeefs waken de wachters, wanneer de Heere de stad niet bewaakt.«

Sabbathsquaestie.

Gelijk we wel verwachtten, heeft hetgeen we onlangs schreven over het reizen onzer militairen op Zondag ons tal van ingezonden stukken bezorgd, waarin verschillende Christelijke militairen verklaren het met onze opvatting niet eens te zijn.

Al deze stukken plaatsen kunnen we natuurlijk niet, omdat ons blad daarvoor geen plaatsruimte genoeg biedt. Maar wel willen we kort aangeven, waarom de aangevoerde argumenten tegen dit reizen op Zondag ons niet afdoende toeschijnen.

Het hoofdargument, dat men aanvoert, is dat God de Heere in het vierde gebod ons uitdrukkelijk verbiedt op den Sabbath eenig werk te doen, en dat elk Christen gehouden is dit gebod te volbrengen, ook al zou hij daardoor verstoken worden van het genot een dag in zijn gezin door te brengen, ja al zou hij daardoor zelfs de bediening des Woords moeten missen. Want gehoorzaamheid, zegt men, is beter dan offeranden, en onze Christelijke militairen moeten dus volbrengen met het lezen van stichtelijke lectuur en zelfs een zegen zijn voor hun omgeving door op dien dag te evangeliseeren onder hun kameraden.

Dit argument zou zeker afdoende wezen, wanneer Gods Woord metterdaad ons leerde, dat het doen van elken arbeid op Zondag steeds en onder elke omstandigheid zonde was, want al is het *reizen* op zich zelf natuurlijk geen doen van eenig *werk*, het reizen in een *publiek vervoermiddel* is niet wel mogelijk, zonder dat anderen arbeid verrichten, en gebruik maken van den Zondagsarbeid van anderen is evenmin geoorloofd als het zelf arbeiden. Alleen vergeten degenen die zich op het Sabbathsgebod beroepen, dat de Christelijke Kerk steeds op grond van Gods Woord heeft geleerd, dat het verbod *om eenig werk te doen op Zondag niet absolunt* is. Christus zelf, die geen enkel gebod ontbonden heeft, maar juist de diepere beteekenis van elk gebod ons heeft ontvouwd, heeft in meer dan een geval de onjuiste opvatting der Pharizeeën, alsof elke arbeid op den Sabbath verboden was, afgewezen. Met name blijkt uit het woord van Christus, dat drieërlei arbeid op den Sabbath wel geoorloofd was: arbeid van noodzakelijkheid, arbeid van barmhartigheid en arbeid in den dienst des Heeren. Met een eenvoudig beroep op het verbod door God ons gegeven om op den Sabbath eenig werk te doen, kan men dit vraagstuk dus niet oplossen; de vraag is juist, of dit reizen op Zondag al dan niet onder een van de genoemde drie categoriën valt. Daarom wezen we er op, dat Christus, toen zijn discipelen op den Sabbath aren plukten, die stuk wreven en de korrels opaten omdat zij honger hadden, hoewel de Pharizeeën dit als een Sabbath-schending beschouwden, dit arbeiden *op den Sabbath* niet veroordeeld maar juist verontschuldigd heeft. Indien nu reeds de behoefte van het lichaam dezen arbeid op den Sabbath verontschuldigde, hoeveel te meer dan niet, zoo vroegen we, de behoefte der ziel aan geestelijk voedsel. Op dit argument aan de Schrift ontleend, wachten we nog altoos rustig een antwoord. Want of men al opmerkt, dat onze militairen zich in de kazerne met geestelijke lectuur kunnen bezig houden en zoodoende toch op Zondag geestelijk voedsel kunnen ontvangen, zoodat er hier van een absolute noodzakelijkheid, geen sprake is, die het arbeiden op Zondag verontschuldigt, zoo vergeet men tweeërlei. Vooreerst dat er in het aangehaalde geval ook bij Jezus' discipelen van geen absolute noodzakelijkheid sprake was, ze hadden met het stillen van hun honger zeer goed kunnen wachten, totdat ze na hun wandeling weer thuis waren gekomen, waar het brood gereed lag. Een Pharizeer zou dit stellig hebben gedaan. En in de tweede plaats is geestelijke lectuur nooit een vergoeding voor het gemis van de bediening des Woords en van het doorbrengen van een rustigen Zondag in het eigen Christelijk gezin. Is het absoluut onmogelijk den Zondag naar huis te gaan, dan kan het surrogaat van stichtelijke lectuur worden te baat genomen. Maar van zulk een onmogelijkheid is geen sprake, want gelegenheid om te reizen is er. En de vraag is juist, of onder zulke omstandigheden het gebruik maken van die reisgelegenheid niet geoorloofd is.

Het tweede argument dat men aanvoert, is, dat wanneer alle Christelijke militairen op Zondag beslist weigeren te reizen, de militaire overheid daardoor te eerder bewogen zal worden, om het verlof tot Maandag uit te strekken. Juist de gemakkelijkheid, waarmede Christelijke militairen zich aan de bevelen der Overheid onderwerpen, maakt, zegt men, dat de Overheid met dit gebod Gods geen rekening houdt.

Dit argument heeft zeker meer beteekenis, en indien het metterdaad vaststond, dat de militaire overheid zonder noodzakelijkheid weigerde het verlof tot Maandag uit te strekken, dan zou er veel voor pleiten, dat onze Christelijke militairen, mits ze dit dan ook eensgezind over heel het land deden, weigerden van zoodanig verlof gebruik te maken. Intusschen is bekend genoeg, hoe van meer dan eene zijde met de Regeering onderhandeld is, of het niet mogelijk is de verloven tot Maandag te verlengen, zoodat het zeker niet aan pogingen ontbroken heeft om aan de bezwaren tegen dit reizen op Zondag uiting te geven. Maar de Regeering heeft daarop zoo beslist mogelijk geantwoord, dat dit om militaire redenen niet kon. Een weigeren om van dit verlof gebruik te maken wanneer het op Zondag eindigt, zou dus niet baten, zelfs al kwam het van al onze Christen militairen. En al is het natuurlijk onze plicht om bij de Overheid met ernst te wijzen op de bezwaren aan dit Zondagsreizen verbonden, wanneer de Overheid stellig verklaart, dat het niet anders kan, dan heeft men zich hierbij neer te leggen en draagt de Overheid hiervoor de verantwoordelijkheid. Zij alleen toch beschikt over de noodige gegevens om te kunnen beoordeelen, wat thans mogelijk is of niet.

Het laatste argument is, dat wanneer men de beslissing over het reizen op Zondag aan ieders conscientie overlaat, men daarmede vrij spel aan ieders subjectief inzicht gunt en de conscientie in plaats van het gebod Gods zou komen te staan.

Ons antwoord hierop is, dat zeker nooit ons subjectief gevoel de plaats mag innemen van Gods gebod, maar dat Gods gebod veeleer de regel moet wezen voor onze conscientie. Indien het dan ook juist was, dat hier een klaar en duidelijk gebod voor ons lag, zou het al of niet reizen op Zondag zeker niet aan ieders conscientie mogen worden overgelaten. Maar zulk een uitdrukkelijk gebod Gods is er in dit geval niet. Het gaat hier dan ook niet om het gebod Gods, maar om de toepassing van dit gebod Gods op een bepaald geval, of wil men om de vraag, of de uitzonderingen, die Gods Woord zelf op bepaalde geval van toepassing zijn. Dat nu is een vraag, die elk Christen voor zich zelf persoonlijk heeft te beantwoorden, en waarbij de een niet over de conscientie van den ander heerschen mag. Die vrijheid der conscientie heeft de Apostel zelf ons geleerd, waar hij in den brief aan de Romeinen zegt: Wie zijt gij, die eens anderen huisknecht oordeelt? Hij staat of valt zijn eigen heer. De een acht wel den eenen dag boven den anderen, maar de andere acht alle dagen gelijk. Een iegelijk zij in zijn eigen gemoed ten volle verzekerd".

Natuurlijk zou er over dit vraagstuk veel meer te zeggen zijn, maar we meenen dat deze enkele opmerkingen wel voldoende zullen zijn, om onzen inzenders aan te toonen, waar de fout van hun betoog ligt.

Het beding bindt.

Van de zijde der voorstanders van de kerkelijke opleiding duidt men het soms euvel, wanneer degenen, die voor een universitaire opleiding zijn, hun standpunt publiek verdedigen en daarbij ook de argumenten voor het tegenovergestelde standpunt aangevoerd, trachten te weerleggen. *Het beding* zegt men *bindt*, en waar al onze Kerken het beginsel hebben aanvaard, dat de Kerk een eigen opleiding van haar predikanten hebben moet, daar mag aan dit beginsel zelfs niet getornd worden.

Mogen we hiertegen tweeërlei opmerken.

Vooreerst, dat bij de overeenkomst tusschen de Christelijk Gereformeerde Kerk en de Nederlandsch Gereformeerde Kerken niet één maar twee »bedingen", wanneer men dit woord gebruiken wil, gesteld zijn. Het eene »beding" van de zijde der Christelijk Gereformeerde Kerk gesteld, luidde metterdaad, dat men het beginsel zou aanvaarden, dat de Kerk een eigen opleiding hebben moet. Het andere »beding" van de zijde der Nederlandsche Gereformeerde Kerken hiertegenover gesteld, was, dat men dit »beding« wel wilde aanvaarden, mits daarnaast even beslist erkend en gehandhaafd werd het al-oude Gereformeerde beginsel van de vrije studie, iets wat natuurlijk niet anders zeggen wilde, dan dat de Kerk het volkomen recht zou erkennen van haar aanstaande ambtsdragers om desverkiezend aan de Vrije Universiteit te studeeren.

Beide »bedingen« binden natuurlijk evenzeer.

Toch heeft men in de *Wachter* nu al deze jaren voortdurend er op aangedrongen, dat de Vrije Universiteit haar Theologische faculteit prijs zou geven; men heeft het recht van vrije studie voortdurend aangevallen en belaagd; men heeft geëischt, dat de Theologische School, d.i. de eigen opleiding der Kerk, de eenige zou worden en dat alle aanstaande dienaren der Kerk aan deze School zouden moeten worden opgeleid.

Nu duiden we dit dezen broeders niet euvel. Wie een diep gewortelde overtuiging heeft, laat zich door geen »bedingen« binden om niet voor zijn overtuiging uit te komen.

Alleen is het toch wel ietwat zonderling, dat degenen, die zoo toonen, dat zij aan het »beding van de vrije studie« zich niet willen houden, en zelfs liefst door de eerstvolgende Synode dit beding zagen te niet gedaan, daarentegen de andersdenkende broederen met zooveel nadruk er op wijzen, dat het beding van het beginsel, dat de Kerk een opleidingsschool moet hebben, hèn wel bindt en zelfs zoo bindt, dat wie hier anders over denkt, maar het stilzwijgen moet bewaren.

Is dat soms niet een meten met tweematen?

En in de tweede plaats wordt op deze wijze aan deze zoogenaamde »bedingen« een kracht en beteekenis toegekend, die ze in een Gereformeerde Kerk nooit mogen hebben en in strijd is met wat onze Gereformeerde belijdenis zegt, dat »men noch de gewoonte, noch de groote menigte noch de oudheid, noch de successie vantijden of personen, noch de *concilliën*, decreten of besluiten gelijk mag stellen met de Goddelijke Schrifturen, aangezien alle menschen uit zichzelven leugenaars zijn en ijdeler dan de ijdelheid zelf". Zelfs de belijdenis, die alleen de grondslag is van de eenheid onzer Kerken, staat nooit gelijk met Gods Woord, en ieder heeft daarom de vrijheid op grond van de Heilige Schrift tegen de belijdenis der Kerk bedenkingen in te brengen en deze aan het oordeel der Kerken te onderwerpen. En waar de belijdenis der Kerk, die met het bloed der martelaren bezegeld is, die eeuwen lang door onze Kerken is gehandhaafd, waaraan de afgevaardigden van alle Gereformeerde Kerken op de Synode te Dordt in 1618/19 hun zegel hebben gehecht, toch altoos appellabel blijft aan Gods Woord, — hoe zou daar dit spliksplinter nieuwe beginsel, dat de Kerk een eigen opleiding moet hebben, een beginsel, dat nooit door de Gereformeerde Kerk is aanvaard of uitgesproken, zoo onaantastbaar en heilig zijn, dat alleen dit beginsel niet aan kritiek zou mogen onderworpen worden, en men zelfs de vraag niet zou mogen stellen of het wel overeenkomstig den Woorde Gods is?

Laat men daarom met een beroep op het »beding bindt« de vrije discussie over dit vraagstuk niet smoren. De voorstanders der Universitaire opleiding hebben dit hunnerzijds nooit gedaan, wanneer men van de andere zijde het »beginsel der vrije studie« aanviel; daarom gunne men ook aan die andere zijde even goed het recht aan degenen, die het »beginsel van de eigen opleiding« niet juist achten, hun bezwaren daartegen in te brengen. Zulk een discussie zal, mits daarbij alles wat naar partijhartstocht zweemt of aan den geest der broederlijke liefde tekort zou doen, gemeden wordt, aan onze Kerkelijke eenheid heusch geen schade doen. Eer zal het bevorderen, dat men tot een betere en gezondere oplossing komt van dit vraagstuk, dan het innerlijk tweestrijdige en daarom onware standpunt, dat helaas door onze Kerken is ingenomen.

De kinderen des Verbonds.

XXVIII.

De bedenking, die men wel ingebracht heeft, dat wanneer metterdaad het gebod Gods bij de oprichting van het Genadeverbond om het teeken van dit verbond ook aan de kinderen des verbonds te geven, evenzeer voor ons als voor Israel geldt, we dan ook gehouden zouden zijn deze ordinantie Gods stipt en letterlijk uit te voeren, d. w. z. dat de doop dan juist op den achtsten dag en alleen aan mannelijke kinderen zou moeten bediend worden; ja nog sterker, dat de kinderen dan niet alleen den doop, maar evenzeer het avondmaal zouden moeten ontvangen, omdat onder Israel het pascha ook door de kinderen moest gegeten worden, is niet anders dan een uitvlucht om aan de klem van dit beroep op Gods ordinantie te ontkomen en toont alleen dat men niet genoegzaam weet te onderscheiden tusschen hetgeen in deze ordinantie Gods blijvende beteekenis heeft en hetgeen tot het ceremonieel karakter van het Oude Testament behoort.

Natuurlijk zijn we gehouden elk gebod Gods stipt en letterlijk ten uitvoer te brengen en mag geen mensch eigenmachtig daarvan afwijken. Vooral bij de Sacramenten heeft de Gereformeerde Kerk er daarom steeds nadruk op gelegd, dat men zich stipt aan de instelling van Christus zou houden en daaraan niet af noch toe zou doen. Maar hieruit volgt geenszins, dat men geen onderscheid zou mogen maken tusschen hetgeen in een bepaald gebod Gods vorm en inhoud, tijdelijk en blijvend is. De Bijbel is geen *wetboek*, maar de openbaring Gods in historischen vorm ons gegeven, en met dit historisch karakter moet altoos rekening worden gehouden; anders vervalt men tot allerlei dwaasheden. Zelfs wat het Nieuwe Testament betreft, is zeker niet elk voorschrift door Christus of de Apostelen gegeven, door ons in letterlijken zin op te volgen. Wanneer Christus zijn discipelen beveelt zonder buidel of male op reis te gaan, d. w. z. zonder geldbeurs of koffer, dan denkt niemand er aan, dat dit nog in dien vorm voor onze predikanten gelden zou. Het voorschrift van Paulus, dat de vrouw in de kerk alleen gesluierd mag verschijnen, wordt door niemand meer letterlijk opgevolgd, want dit voorschrift hing saam met eigenaardige gewoonten in die dagen, die nu niet meer gelden. En wanneer de Apostelen schier al hun brieven eindigen met den last, dat de Christenen elkander groeten zullen met een heiligen kus, is er wel